

Partytura

Zapis utworu muzycznego, prezentujący wszystkie partie dzieła w ten sposób, że to, co brzmi jednocześnie, zapisane jest jedno nad drugim (w pionie), a to, co brzmi w kolejnych odcinkach czasu, zapisane jest od lewej do prawej

Partytura związana jest z rozwojem [polifonii](#), ale pierwotnie miała znaczenie tylko pomocnicze: miał ją przed sobą kompozytor, by kontrolować [kontrapunkcyjne](#) sploty dzieła, ale wykonawcom dawał utwór w postaci partii. Każdy wykonawca miał więc przed sobą tylko to, co miał do zagrania lub zaśpiewania. Jeszcze w [XVIII wieku](#) partytura nie była potrzebna nikomu poza kompozytorem, bo orkiestry nie prowadził dyrygent, tylko pierwszy skrzypek. Czasem pomagał mu od [klawesynu](#) kompozytor, ale on oczywiście znał swój utwór na pamięć. Dopiero w [XIX wieku](#) partytura stała się popularna jako metoda rozpowszechniania dzieł muzycznych. Jest niezbędna zarówno dla dyrygenta, jak i badacza oraz muzycznego amatora chcącego zapoznać się z dziełem orkiestrowym, pragnącego śledzić wykonanie w sposób świadomy, chcącego dostrzec możliwie najwięcej szczegółów, by odkryć dla siebie utwór w całej jego pełni i złożoności. Słuchanie muzyki z partyturą to wielka, nigdy niekończąca się przygoda.

Partytura orkiestrowa ma ściśle określony układ: na górze zapisuje się partie instrumentów dętych drewnianych, poniżej instrumenty dęte blaszane, dalej perkusję, [fortepian](#), [harfę](#) i [organy](#), następnie [głosy wokalne](#) solowe i chórne, wreszcie, na samym dole, [kwintet](#) smyczkowy. Jak widać, układ graficzny partytury podkreśla symbolicznie fakt, że brzmienie smyczków jest podstawą-fundamentem brzmienia orkiestry. Instrument solowy w koncertach zapisuje się tuż nad I [skrzypcami](#). W dawnych partyturach partie wszystkich nisko brzmiących instrumentów zapisywano jako *Basso* lub *Bassi*: partię tę mógł realizować [kontrabas](#), [fagot](#), [wiolonczela](#), wiola da gamba a także instrument akordowy realizujący [basso continuo](#): [lutnia](#), [gitara](#), harfa, klawesyn, portatyw, organy...

Partyturę można stosować także do zapisu utworów kameralnych, na przykład kwartetów dętych czy [kwartetów](#) smyczkowych, albo sonat na skrzypce i fortepian. Potocznie partyturą nazywa się każdy zapis muzyki wielogłosowej ([homofonicznej](#) bądź [polifonicznej](#)), można mówić więc o partyturach fortepianowych lub organowych, a nawet gitarowych.